

Piga Ngoma • Handledning

Innehåll

[Inledning](#)

[Ömsesidigt utbyte](#)

[Kulturmöten](#)

[Olika förutsättningar](#)

[Delaktighet](#)

Inledning

Piga Ngoma är en film som väcker många tankar och frågor. Det kan därför vara roligt och givande att titta på filmen flera stycken tillsammans, och sedan prata om de funderingar som filmen väcker. SHIA har tagit fram ett diskussionsmaterial till filmen. Vi hoppas att diskussionsmaterialet ska inspirera er till att samtala om de spännande ämnen som *Piga Ngoma* berör.

Diskussionsmaterialet är uppdelat i två delar. Den första delen, handledningen, som du nu håller i din hand, är till för gruppens handledare. Handledningen ger en kort introduktion till fyra teman som *Piga Ngoma* tar upp med exempel på frågor som ni kan diskutera kring dessa teman.

Den andra delen – *Väx!* – är indelad enligt samma teman som handledningen. Första gången gruppen träffas är det bra att titta igenom filmen från början till slut. Övriga gånger träffas gruppen för att diskutera de fyra olika teman som diskussionsunderlaget är uppdelat i. Till varje tema hör ett par filmklipp som gruppen kan titta på igen och studera extra noga. Filmklipp finns i menyn i början, om ni har en DVD.

Som ett komplement till filmklipp finns avsnitten *Vill du veta mer*. Här kan ni läsa mer om ett särskilt ämne, människor från filmen eller personer som Daniel besökt på sin resa, men som inte finns med i filmen.

Under rubriken *Diskutera* finns förslag till studiefrågor och under *Djupdyk* kan de som vill fördjupa sig i ännu mer i ämnet. Avslutningsvis finns övningar av olika slag.

Men kom ihåg att det är ni som själva bestämmer hur ni vill arbeta med *Piga Ngoma*. Låt er inspireras och arbeta på det sätt som passar er!

Ömsesidigt utbyte

Internationellt utvecklingssamarbete handlar sällan – eller aldrig – om att det bara är ena partnern som ger och den andra som får. Resan till Tanzania har givit Daniel och hans familj väldigt mycket. De filmklipp som valts till detta avsnitt visar olika exempel på hur Daniel blir bemött i Tanzania och vad detta givit Daniel och hans familj. Tydliga exempel på att internationellt utvecklingssamarbete lika mycket handlar om att få, som att ge.

I Sverige har många människor en bild av att det är synd om människor från utvecklingsländer därför att de inte är lika rika som vi. På TV och i tidningar framställs människor från utvecklingsländer ofta som offer för diskriminering och fattigdom. Fattiga människor framställs som utan kraft att göra något själva för att förbättra sina liv. En fördom många har är att fattiga människor inte har något att ge till rika människor. Att rika människor som ger pengar och annan hjälp till fattiga människor inte får något tillbaka.

Stämmer verkligen den här uppfattningen?

- Det är sant att fattiga människor i Tanzania har många problem, men har inte rika människor i Sverige också problem – fast andra?
- Det är sant att en person från Sverige kan lära en person från Tanzania mycket, men kan inte en person från Tanzania lära en person från Sverige mycket – fast andra saker?

Använd familjen Johanssons upplevelser till att samtala om internationellt utvecklingssamarbete.

- Varför tror vi att vi inte har något att lära från människor som är fattigare än vi? Vad har jag själv för inställning?
- Vad förlorar vi genom att ha en sådan inställning?
- Hur kan vi ändra på den inställningen?
- Vad kan vi lära oss då?

Ofta tycker vi i Sverige synd om fattiga människor. På liknande sätt kan människor utan funktionsnedsättning tycka synd om människor med funktionsnedsättning. Människor utan funktionsnedsättning tänker sällan på att en människa inte **är** handikappad utan **blir** handikappad därför att samhället inte tar hänsyn till människor som lever med olika typer av funktionsnedsättningar.

Daniel är långt ifrån olycklig, tvärtom så är han kanske lyckligare än många människor utan funktionsnedsättning. Daniel tar inte kontakt på samma sätt som människor som inte har autism gör, men bara andra människor förstår och tar hänsyn till det, så är Daniels sätt att ta kontakt lika bra som vems som helst.

Utgå från Daniels erfarenheter och diskutera olika värden i livet.

En fattig människa med en funktionsnedsättning kan ha mycket i sitt liv som en rik människa utan funktionsnedsättning inte har.

- Varför utgår vi från att det bara finns ett sätt att leva ett lyckligt och bra liv på?
- Varför tror vi att vi inte har något att lära från människor som har funktionsnedsättning?
- Vad har du själv för inställning?

Kulturmöten

Nu ska vi prata om hur det är att träffa människor från andra kulturer. *Piga Ngoma* handlar om hur människor från Sverige träffar människor från Tanzania, två länder som ligger långt ifrån varandra. Olika kulturer handlar inte alltid om geografiska gränser och avstånd. Människor som är födda i samma land – eller som bor i samma bostadsområde – kan också ha olika kulturer.

Filmklippen vi tittar på i detta avsnitt – när Mashaka möter Daniel i skiddressen och när Cecilia kommer hem med en levande höna – har valts för att belysa hur det kan vara att möta personer som uttrycker känslor och gör saker på ett annorlunda sätt än vad vi är vana vid. Vi kan fråga oss själva hur vi reagerar inför sådana möten. I våra ögon ser det tokigt ut att Mashaka har på sig en varm skidträkt i värmen, men är det? Det kanske är ett sätt för Mashaka att visa uppskattning för en fin present han fått, eller glädje över att vännen Daniel är tillbaka. En person som vuxit upp i Sverige skulle säkert känna samma sak som Mashaka, men uttrycka sig på något annat sätt.

Filmklippet när Emelie berättar om hur hon skämdes för Daniel hör ihop med texten om Julius, och pappor som lämnar sina familjer. Att träffa människor med olika bakgrund, traditioner och kulturer innebär också att möta åsikter och handlingar vi inte tycker om, och som ibland är svåra att förstå. Tolerans är ett viktigt ord i sådana sammanhang. Det betyder att vi respekterar våra medmänniskor, trots att vi kanske inte håller med deras åsikter och handlingar. Tolerans handlar till stor del om förståelse. Genom att förstå det samhälle som en människa lever i blir det lättare att förstå varför en person gör eller tycker på ett

visst sätt. Lika viktigt är det att tänka på hur det ser ut i Sverige. Ofta finns det samma sorts problem i Sverige som i andra länder, men det kan vara lättare att upptäcka dessa problem, eller våga erkänna att de finns, när vi träffar människor från andra länder.

När gruppen diskuterar frågorna till detta klipp och texten, låt dem gärna göra uppgiften att ta reda på mer om Tanzania för att få en bild av hur det kan vara att leva i Tanzania.

En viktig del av denna uppgift är att jämföra hur Emelie såg på sin bror med hur många tanzaniska pappor reagerar inför sina barn. Skamkänslor inför en familjemedlem med funktionsnedsättning är inte bara ett problem i Tanzania, utan även i Sverige.

Olika förutsättningar

Varför finns det så många fattiga människor i Afrika? Varför har till exempel svenskar, och västeuropéer generellt sett en högre materiell levnadsstandard än de flesta afrikaner? Varför finns fattigdom?

Detta är bara några av de frågor som kommer fram när vi börjar tänka över hur olika människor lever i världen. I detta avsnitt får vi tillfälle att diskutera dessa frågor. Klippen handlar både om hur några av de människor som Daniel besökte i Tanzania lever och hur hans egen mamma, Barbro, haft det. Klippen visar många skillnader – men även likheter – i hur det kan vara för en svensk och en tanzanier att leva med en funktionsnedsättning eller ha en familjemedlem med funktionsnedsättning.

Både svenskar och tanzanier möter diskriminering och problem, men generellt så har en person i Sverige fler möjligheter – till utbildning, arbete, fritid, assistans – än en person i Tanzania. Därmed inte sagt att situationen är perfekt i Sverige...

Det finns också stora skillnader i levnadsstandard mellan människor som bor i samma land, vilket vi kan se i filmen. Ju fler möjligheter i livet en person har, desto lättare är det att undvika fattigdom. Är en person redan fattig saknar hon eller han oftast också möjligheter att ta sig ur fattigdomen. Det blir en ond cirkel: Du är fattig för att du saknar möjligheter, och saknar möjligheter därför att du är fattig.

Du är fattig och saknar pengar att köpa bra mat för. Rent vatten är svårt att få tag på. Du blir sjuk, men har inte råd att gå till doktorn. Eftersom du mår dåligt orkar du inte arbeta och tjäna pengar, vilket gör att du saknar pengar.

Om du lever med en funktionsnedsättning är det stor risk att du aldrig får gå i skolan. Då är det svårt att få ett jobb och tjäna pengar. Eftersom det finns många fördomar i samhället om människor med funktionsnedsättning blir det svårt för dig att försörja dig. Det finns många arbeten som du klarar av, men människor i din omgivning tror inte att du klarar av att arbeta och anställer dig inte. Om du inte kan försörja dig kan du bli ännu sjukare, eftersom du inte har råd att gå till doktorn. Vilket gör att du blir ännu fattigare.

Diskutera utifrån filmklippen hur olika förutsättningar spelar roll i människors liv. Samtala även om vad internationellt engagemang kan spela för roll i att bryta fattigdomens onda cirkel och ge människor de möjligheter de behöver för att själva kunna förbättra sina liv. Låt gärna gruppen göra uppgiften om att jämföra hur det kan vara att ha en funktionsnedsättning i Tanzania och hur det kan vara att ha samma funktionsnedsättning i Sverige. Samma sorts funktionsnedsättning blir mycket svårare att leva med när samhället inte är anpassat eller ger stöd.

Delaktighet

Att vara delaktig är en av de viktigaste sakerna för att en människa ska må bra. Att folk lyssnar på våra åsikter, vill veta hur vi mår och att vi får vara med och bestämma. Att vi får gå i skolan och att vi får skaffa oss ett yrke, och att vi blir accepterade bland lärare, klasskompisar och arbetskompisar. Att vi har vänner och att vi känner oss som en del av vår familj och släkt.

Berättelserna om Alex, Maria och hennes barn och Daniel, visar olika delar av delaktighet.

En viktig del av delaktighet handlar om att få vara med. Hemma i Kungsbacka jobbar Daniel. Genom arbetet har han fått lära sig ta ansvar. Daniel har också fritidssysselsättningar, till exempel tycker han om att spela musik.

Alex har fått sitta hemma större delen av sitt liv. Han har inte gått i skolan, och inte haft många vänner. Nu har han fått en rullstol och det är lättare för honom att vara med andra människor.

Marias barn går i skolan, men där blir retade på grund av sin hudfärg. Trots det går barnen dit. Det är viktigt att människor med funktionsnedsättning inte göms undan eller isoleras, utan att de blir en självklar del av samhället.

En annan del av delaktighet är hur vi förstår andra, och hur vi själva blir förstådda. Om man är annorlunda på något sätt kan det vara svårt att göra sig förstådd. Om du åker till ett annat land kan det till exempel vara svårt att förstå språket som talas. Men det finns språk som alla kan förstå: Glädje, musik, sång och dans till exempel. Daniel pratar inte mycket, men han känner sig snabbt hemma i Tanzania, därför att han pratar dessa internationella språk. När Daniel köper sin skjorta märks det att han inte kommunicerar som många andra människor gör. Han blir accepterad ändå och får många vänner.

Detta avsnitt kan användas till att diskutera olika vägar att göra sig förstådd och vara med i gemenskapen. Prata om olika sätt att vara delaktig på, allt från betydelsen av att få gå i skola till att lära sig trumma. Varför är det så viktigt för en persons personliga utveckling att känna sig delaktig?